

OBVEŠČANJE UPORABNIKOV, ZIRS, NIJZ IN NLZOH

Navodilo za obveščanje uporabnikov, ZIRS, NIJZ in NLZOH«, je splošno in predstavlja za upravljavce vodovodov osnovo za pripravo konkretnih načrtov obveščanja uporabnikov, ZIRS, NIJZ in NLZOH. Velja za upravljavce vodovodov, ki oskrbujejo 50 oseb ali več.

Pravilnik o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06,25/09, 74/15 in 51/17)

Kratice in okrajšave

ZIRS... Zdravstveni inšpektorat RS

NIJZ... Nacionalni inštitut za javno zdravje

NLZOH... Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano

ReCO... Regijski center za obveščanje

E. coli... *Escherichia coli*

Upravljavec mora ob upoštevanju tega dokumenta nedvoumno določiti pogostnost in način obveščanja uporabnikov, ZIRS, NIJZ in NLZOH. Uporabnik naj bo seznanjen o dejanskih načinih in časovnih rokih obveščanja, za katere se je odločil upravljavec (npr. radio, časopis, osebno, sms, ipd.). O tem mora upravljavec uporabnika seznaniti osebno (pojasnilo pod ² v Tabeli 1) v začetku vsakega novega koledarskega leta tako, da bo uporabniku jasno, kdaj in kako bo obveščen v posameznih primerih glede na zahteve Pravilnika o pitni vodi - Tabela 1 (npr. spletna stran upravljavca, lokalni radio ali časopis, občinsko glasilo, ipd.).

Upravljavec mora opredeliti še dodatne načine neposrednega obveščanja vseh lastnikov ali upravljavcev pomembnejših javnih objektov, ki jih oskrbuje s pitno vodo, zlasti vrtcev, šol, zdravstvenih ustanov, živilskih obratov, domov (dijaških, študentskih, za starejše občane), ipd. ter jih o tem obvestiti.

Za oskrbovalna območja, ki oskrbujejo več občin, mora upravljavec ustrezno obveščati uporabnike v vseh občinah.

Uporabnike je treba obveščati v skladu s Pravilnikom o pitni vodi.

V Tabeli 1 so prikazani časovna opredelitev in obvezni načini obveščanja uporabnikov po posameznih členih Pravilnika o pitni vodi. Upravljavec mora v vsakem primeru, razen v primeru 34. člena, uporabiti vse **tri načine obveščanja**. Tretjega izbere upravljavec sam glede na svoje izkušnje. V primerih iz **21. člena** mora upravljavec obvestiti tudi NIJZ, ZIRS in NLZOH prek spletne aplikacije www.npv.si (**četrti način**). Prek spletne aplikacije www.npv.si upravljavci posredujejo tudi letno poročilo (**34. člen**).

Poleg opredeljenih načinov obveščanja lahko upravljavec uporablja tudi dodatne načine (npr. televizijo, elektronsko pošto, ReCO ...), zlasti v nujnih primerih iz 21. člena.

Dokument:	OBVEŠČANJE UPORABNIKOV, ZIRS, NIJZ IN NLZOH
Pripravl/a:	Strokovna skupina za vode, NIJZ –Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 18. 9. 2017 Zamenja verzijo: 23. 12. 2015

Tabela 1: Obveščanje uporabnikov, ZIRS, NIJZ in NLZOH

ČLEN PRAVLNIKA ¹	VZROK ZA OBVEŠČANJE	ČAS OBVEŠČANJA	NAČIN OBVEŠČANJA
9.	Vzrok neskladnosti pitne vode hišno vodovodno omrežje ali njegovo vzdrževanje	Od začetka veljavnosti ukrepa, a najkasneje v sedmih dneh	1. Oseбно ² 2. Obvestilo na oglasni deski uporabnika/ov hišnega vodovodnega omrežja 3. Določi upravljavec
21.	Obveščanje v primeru omejitve ali prepovedi uporabe pitne vode	Ob začetku veljavnosti ukrepa, a najkasneje v dveh urah (obvešča se vsak dan do preklica) ³	1. Lokalni radio 2. Spletna stran upravljavca in/ali občine 3. Določi upravljavec (priporočamo sms)
		Na začetku in ob preklicu veljavnosti ukrepa, a najkasneje v 24 urah od začetka oz. preklica ukrepa	1. Aplikacija http://www.npv.si/ (obveščanje NIJZ, ZIRS, NLZOH) ⁴
22.	Obveščanje v primeru, kadar se izvajajo ukrepi za odpravo vzrokov neskladnosti (glej Pojasnilo glede ocenjevanja pomembnosti neskladnosti) ⁶	Od začetka veljavnosti ukrepa, a najkasneje v enem dnevu ³ (glej Pojasnilo glede ocenjevanja pomembnosti neskladnosti) ⁶	1. Lokalni radio 2. Spletna stran upravljavca in/ali občine 3. Določi upravljavec
31.	Obveščanje v primeru odstopanja	Na dan pridobitve dovoljenja, a najkasneje v sedmih dneh ³	1. Lokalni radio ali lokalni časopisi, ki izhajajo tedensko 2. Spletna stran upravljavca in/ali občine 3. Določi upravljavec
34.	Letno poročilo o skladnosti pitne vode	Najmanj enkrat letno (najkasneje do 31. marca za preteklo leto)	1. Lokalni časopis, oz. določi upravljavec 2. Spletna stran upravljavca in/ali občine (obveščanje uporabnikov) 3. Aplikacija http://www.npv.si/ (obveščanje NIJZ, ZIRS, NLZOH) ⁵

¹ Člen Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, **74/15 in 51/17**).

² Oseбно: kratek dopis, ki se izroči uporabniku hkrati s položnico ali neposredno v nabiralnik. V primeru enostanovanjskih objektov zadostuje samo osebni način obveščanja.

³ Če se ukrep omejitve ali prepovedi uporabe pitne vode izvaja več kot dva tedna, se lahko dnevno radijsko obveščanje po dveh tednih nadomesti s tedenskim obveščanjem. Uporabnike se obvesti tudi o prenehanju omejitev ali prepovedi uporabe pitne vode, izvajanja ukrepov oziroma dovoljenem odstopanju.

⁴ [Navodila za vnos ukrepov iz 21. člena v aplikacijo o notranjem nadzoru.](#)

⁵ [Navodilo upravljavcem za izdelavo letnega poročila o pitni vodi-poročilo o preskušanjih v notranjem nadzoru.](#)

Opomba: Upravljavci vodovodov, ki oskrbujejo 1000 ali manj uporabnikov, lahko NIJZ zaprosijo za uporabo drugačnega načina obveščanja, v kolikor obveščanje na navedeni način ni možno oz. ne bi bilo učinkovito.

Dokument:	OBVEŠČANJE UPORABNIKOV, ZIRS, NIJZ IN NLZOH
Pripravl/a:	Strokovna skupina za vode, NIJZ –Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 18. 9. 2017 Zamenja verzijo: 23. 12. 2015

POJASNILO GLEDE OCENJEVANJA POMEMBNOСТИ NESKLADNOSTI⁶

Ocenjevanje pomembnosti neskladnosti se izvaja v skladu z dokumentom NIJZ: »Parametri, ki jih določamo v pitni vodi«, kjer je možno najti informacije o mikrobioloških, kemijskih in indikatorskih parametrih. Upoštevati je treba stopnjo prekoračitve mejne vrednosti parametra in potencialno nevarnost za zdravje ljudi. Polega tega so pomembna navodila »Kriteriji za razglasitev ukrepa prekuhavanja pitne vode«, Navodilo o prekuhavanju vode in druga relevantna navodila in priporočila, objavljena na spletnih straneh NIJZ.

Neskladnost ocenimo s parametrom, ki ima sam svoj pomen, svojo mejno vrednost, pogostnost, akutnost, strupenost, vzroke, povezanost. Pravzaprav se je o pomembnosti oz. nepomembnosti težko opredeliti v absolutnem smislu, lažje je to v relativnem, tudi glede na ostale okoliščine.

Navodilo Obveščanje uporabnikov, ZIRS, NIJZ in NLZOH, specifično glede 22. člena, ne vključuje pomembnosti neskladnosti. Glede na zapisano oz. navedbo, kdaj obveščati: »*Od začetka veljavnosti ukrepa, a najkasneje v enem dnevu.*«, se nedvomno nanaša na situacije, ko obveščanje poteka, oz. je pomembno. Ta dokument govori, da mora upravljavec sam določiti konkretizacijo splošnih napolnil dokumenta. Upravljavcu je vedenje o konkretni situaciji v takih primerih v pomoč, saj je treba poznati značilnosti vodovoda. Rezultat preskusa parametra je samo eden od elementov ocene. Enkratni vzorec običajno ne sme biti vzrok obveščanja, ampak bi lahko to bila situacija, ki pogojuje neskladnost. Gre za povezanost vzorca, vzrokov in ukrepa v prostoru in času. Zato je nedvoumno interpretacijo pomembnosti težko podati vnaprej za vse možne primere.

Iz pregleda rezultatov monitoringa pitne vode je razvidno, da je daleč največ vzorcev neskladnih zaradi mikrobioloških vzrokov. Zato se bomo osredotočili na njih. Zaradi možnih akutnih posledic je obvladovanje mikroorganizmov v pitni vodi na prvem mestu po pomenu za zdravje. Preprečevanje bolezni, ki jih povzročajo mikrobiološko onesnaženje pitne vode, zajema preprečevanje onesnaženja na viru in med distribucijo ter ustrezno pripravo vode, vključno z dezinfekcijo; najuspešnejši način je sistem večkratnih ovir. Mikrobiološko neskladnost ocenjujemo v povezavi z vrednostmi ostalih parametrov.

V kolikor ocenimo, da gre pri ugotovljeni bakteriološki neskladnosti za fekalno onesnaženje pitne vode, taka voda ogroža zdravje ljudi. Brez ustrezne priprave voda ni primerna za uporabo kot pitna voda. Upravljavec mora čim prej ugotoviti vzroke neskladnosti preskušane parametra in izvesti ukrepe za odpravo. S pregledom celega vodovoda, mora preveriti njegovo stanje in ukrepati v skladu z ugotovitvami. Do ureditve ustreznih postopkov priprave vode oziroma odprave vzrokov neskladnosti je potrebno prekuhavanje pitne vode pri uporabi za pitje, kuhanje in pripravo hrane (ukrep omejitve). Upravljavec mora o ukrepu obvestiti uporabnike in jim posredovati navodilo o prekuhavanju pitne vode.

V kolikor ocenimo, da pri ugotovljeni bakteriološki neskladnosti ne gre za fekalno onesnaženje pitne vode ali je to malo verjetno, potem na podlagi rezultata posameznega vzorca ne moremo predlagati ukrepa prekinitve ali omejitve uporabe pitne vode. Upravljavec mora takoj ugotoviti vzroke neskladnosti preskušanih parametrov ter s pregledom celega vodovoda preveriti njegovo stanje in ukrepati v skladu z ugotovitvami.

Dokument:	OBVEŠČANJE UPORABNIKOV, ZIRS, NIJZ IN NLZOH
Pripravl/a:	Strokovna skupina za vode, NIJZ –Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 18. 9. 2017 Zamenja verzijo: 23. 12. 2015

Ustreznost izvedenih ukrepov mora upravljavec preveriti z laboratorijskim preskušanjem vzorca vode. Pomembna je ugotovitev prisotnosti *E. coli* in/ali enterokokov, ki sta indikatorja fekalnega onesnaženja, medtem ko je samo prisotnost indikatorskih parametrov: *Clostridium perfringens* (vključno s sporami), koliformnih bakterij in skupnega števila kolonij mikroorganizmov, za ukrepanje manj pomembna. Podobno stališče je najti v dokumentu »Kriteriji za razglasitev ukrepa prekuhavanja pitne vode«. Iz tega dokumenta je tudi razvidno, da ni edini kriterij za pomembnost rezultat preskusa vzorca.

Če torej upravljavec ugotovi, da gre za fekalno onesnaženje (ali bi zanj lahko šlo) in ne izvede ustreznega ukrepa za njegovo odstranitev, ali izvede ukrep, ki odpravi fekalno onesnaženje, vendar šele po določenem času, mora v vsakem primeru fekalno onesnažene vode o tem obveščati uporabnike. Če se upravljavec odloči za ukrep prekuhavanja, mora uporabnike obveščati. Če upravljavec izvaja ukrep, ki ne bo odpravil fekalnega onesnaženja, ostaja to onesnaženje pomembno in je treba o tem obveščati uporabnike. Upravljavec mora imeti pripravljeno shemo ukrepov za različne situacije. Ukrep ponovljenega vzorčenja ni ukrep za odpravo vzrokov onesnaženja, ampak obvezen prvi ukrep preverjanja stanja.

Za indikatorske parametre Del C Priloge I pravilnika (tako mikrobiološke kot kemijske) mejne vrednosti niso določene na osnovi neposredne nevarnosti za zdravje ljudi, ampak nam dajejo informacijo o urejenosti celotnega vodovoda in nas opozarjajo, zlasti ob spremembah, da se z vodo nekaj dogaja in jih je treba raziskati. Pomembno je torej upoštevati celotno situacijo, ne le vrednost posameznega parametra.

Pregled sprememb v novi verziji dokumenta »Obveščanje uporabnikov, ZIRS, NIJZ in NLZOH« (verzija: 18. 9. 2017)

- Izraz »sistem za oskrbo s pitno vodo« se zamenja z izrazom »vodovod«
- za uporabo drugačnega načina obveščanja zaprosijo lahko upravljavci, ki oskrbujejo 1000 ali manj uporabnikov (prej 5000 ali manj)
- v Tabeli 1 se pri 21. čl., kot priporočljiv, 3. način obveščanja, navede »sms«
- preoblikuje se besedilo opombe 3: »Če se ukrep omejitve ali prepovedi uporabe pitne vode izvaja več kot dva tedna, se lahko dnevno radijsko obveščanje po dveh tednih nadomesti s tedenskim obveščanjem. Uporabnike se obvesti tudi o prenehanju omejitev ali prepovedi uporabe pitne vode, izvajanja ukrepov oziroma dovoljenem odstopanju«.

Pregled sprememb v novi verziji dokumenta »Obveščanje uporabnikov, ZIRS, NIJZ in NLZOH« (verzija: 23.12.2015)

- *Stran 1, Naslov in 1. odstavek:*
Sprememba statusa dokumenta v navodilo.

- *Stran 1, pod naslovom:*
Dodano pojasnilo uporabljenih kratic in okrajšav v besedilu.

Dokument:	OBVEŠČANJE UPORABNIKOV, ZIRS, NIJZ IN NLZOH
Pripravl/a:	Strokovna skupina za vode, NIJZ –Center za zdravstveno ekologijo
Verzija: 18. 9. 2017 Zamenja verzijo: 23. 12. 2015	
Stran 4/5	

- *Stran 1, 5. odstavek:*

Umaknjena navedba: »Posebne skupine uporabnikov mora upravljavec obveščati še na specifične dodatne načine, ki jih bo predlagal NIJZ«.

- *Stran 1, 6. odstavek:*

Dodano besedilo glede obveščanja po 34. členu, pri katerem izjemoma niso obvezni trije načini obveščanja.

- *Stran 2, Tabela 1, način obveščanja pri 21., 22., 31. in 34. členu:*

Dopolnjen način obveščanja: spletna stran upravljavca v spletna stran upravljavca in/ali občine.

- *Stran 2, Tabela 1, čas obveščanja pri 21. členu:*

Čas vnosa v aplikacijo <http://www.npv.si> na začetku in ob preklicu veljavnosti ukrepa podaljšan na 24 ur.

- *Stran 2, Tabela 1, 34. člen:*

Umaknjena predzadnja vrstica Tabele 1 (Obveščanje uporabnikov o skladnosti v okviru notranjega nadzora. Najmanj enkrat letno. Določi upravljavec.).

- *Stran 3, 1. odstavek:*

Sprememba imena dokumenta NIJZ na osnovi katerega se izvaja ocenjevanje pomembnosti neskladnosti - dokument Parametri, ki jih določamo v pitni vodi.

[Pravilnik o pitni vodi](#)

Dokument:	OBVEŠČANJE UPORABNIKOV, ZIRS, NIJZ IN NLZOH
Pripravl/a:	Strokovna skupina za vode, NIJZ –Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 18. 9. 2017 Zamenja verzijo: 23. 12. 2015